

حاتم طایی یا حاتم طی نیز همان زرتشت است / حاتم طایی اعراب نیز همان زرتشت ایرانیان است

در محیط شبه جزیره عربستان پیش از اسلام (ویددفشوی اوستا به معنی سرزمینی که چهارپا پرور نیست) اساطیر و سنن زرتشتی عمیقاً ریشه دوانیده بود و از همینجاست که زرتشت تحت اسامی ابراهیم خلیل، زکریا، یحیی، ایوب، صالح و لقمان دوباره از طریق قرآن در شکل جدید عربی و اسلامی آن به میان ایرانیان برگشته است. سوای اینها که از طریق دین اسلام معروف گشته اند، اشکال عامیانه ای نیز از زرتشت اساطیری / تاریخی وجود داشته اند که عبارتند از لندهور (پسر شخص خورشید سان = فرزند سپیتمه جمشید) و عوج ابن عنق در اصل اوج ابن خنوک (یعنی مرد بلند قامت فرزند شخص درخشان) که ما قبلاً در مقاله زرتشت پیامبر عدالت اجتماعی جهانشمول از آن ها یاد کردیم. هیئت معروف دیگر عربی / ایرانی او که با ویژگی بخشاینده وی همراه است همانا نام یا درستتر بگوییم لقب حاتم طایی یعنی حاکم و داور به طور مطلق وقف کننده است. برای آشنایی با این عنوان زرتشت باید سراغ نامها و متون سه نماز (دعای) کوتاه و کهن و معروف زرتشتیان یعنی نماز اشم وهو (نیروی رسای خوب) ، یثا اهو وئیرو (قرین آرزوی خوب) به خصوص نام و متن نماز ینگه هاتم (یعنی بخشاینده و نیکوکار در میان مردمان) رفت. این نمازها را به سبب اختصار و قدمت آنها باید الهام گرپیدایی نمازهای ادیان سامی شمرد. متن نماز اشم وهو از این قرار است: " راستی بهترین نیکی است - (و هم مایه) سعادت است. سعادت کس راست - که راست (عادل) و خواستار بهترین راستی) است. " سرود یثا اهو وئیرو این است: " مانند بهترین سرور [زرتشت] بر طبق قانون مقدس بهترین داور است کسی که اعمال جهانی منش نیک را به سوی مزدا و شهریاری را که به منزله نگهبان و حامی بیچارگان قرار داده شده به سوی اهورا آورد. " بسیار جالب است که این نماز به وضوح از حامی فقرا بودن زرتشت سخن به میان می آورد یعنی همان امری که وی را قرنهای متمادی محبوب جهانیان ساخته است گرچه آیین درباری زرتشت مفهوم عمیق این سرود را فراموش کرده است. سر انجام متن نماز ینگه هاتم (بخشاینده نیکوکار در میان مردمان) که درباره زرتشت و پاکدینان پیرو وی است چنین می باشد: " اهورا مزدا در میان موجودات از زنان و مردان می شناسد آن کسی را که برای ستایشش به او توسط اشا (پاکی و راستی و عدالت) بهترین پاداش بخشیده خواهد شد. این مردان و زنان را ما می ستائیم. " بی شک سمبل اینگونه افراد خیر و نیکوکار یعنی ینگه هاتم (بخشاینده و نیکوکار در میان مردمان) خود زرتشت به شمار می آمده است به عبارت دیگر آن به مثابه یک لقب معروف زرتشت به کار می رفته است و بی شک از همین نام است که نام ایرانی / عربی حاتم طایی (حاکم / داوری که وقف مطلق می کند) بیرون تراویده و در محیط عربستان بومی شده است. سعدی در اندرزه های گلستان خود از حاتم طایی چنین یاد می کند:

"حاتم طائی را گفتند از خود بلند همّت تر در جهان دیده و یا شنیده ای؟ گفت بلی روزی چهل شتر قربان کرده بودم و امرای عرب را به مهمانی خوانده. پس به گوشهٔ صحرائی به حاجتی رفته بودم خارکنی را دیدم پشتهٔ خاری فراهم آورده، گفتمش به مهمانی حاتم چرا نروی که خلقی بر سماط او گرد آمده اند. گفت:

هر که نان از عمل خویش خورد منت حاتم طائی نبرد

انصاف دادم و او را به همت و جوانمردی بیش از خود دیدم."